

→ membres de Ciutadans. “És molt senzill: apostem per repetir l’Acord del Botànic”, cosa que també invalida l’opció del govern monocolor amb què segurament somia Sánchez. “Sense el concurs de Podem, serà molt complicat articular una majoria de canvi”, remarca Baldoví, qui confessa que el referèndum català no s’ha posat sobre la taula en les converses de Compromís amb el PSOE. “Per nosaltres, no és una línia roja, però òbviament, estem completament d’acord amb el dret a decidir dels pobles i nacions, com no podria ser d’una altra manera.”

Baldoví no vol ni sentir a parlar d’unes noves eleccions: “A la vida les oportunitats es presenten una sola vegada, i si tornem a llançar els daus, podria passar que el resultat fóra pitjor... Les forces ocultes, invisibles, que no hi són però sí que hi són, podrien afavorir una altra majoria, i no precisament de canvi”. Tenint-ho en compte, Baldoví destaca que “tothom ha de calibrar què significaria anar a unes altres eleccions”.

La reunió entre les quatre forces de l’esquerra -PSOE, Podem, IU i Compromís- convocada per Alberto Garzón i que han acceptat les altres tres parts pot aplanar el camí de l’acord. Un acord que Pedro Sánchez vol circumscrit a la investidura i que Pablo Iglesias desitja que es concrete en una coalició de govern tan semblant com siga possible a la que ja va presentar públicament davant la premsa. Ni a Iglesias ni a Garzón ni a Oltra no senten atracció per Sánchez, però al capdavall, és l’única eixida d’emergència que hi ha a l’abast.

Al PP, de la seua banda, el temps també se li esgota. L’últim mes ha assistit a la caiguda de les seues dues polítiques més destacades, Rita Barberà i Esperanza Aguirre, totes dues esguitades per la corrupció. Amb Rajoy qüestionat per la manera com ha jugat aquesta partida i sense cap possibilitat de ser investit, si els populars aspiren a evitar un govern integrat per Podem, Pedro Sánchez també podria convertir-se, en darrera instància, en el seu president d’emergència. Per si de cas, Albert Rivera ja li ha posat pegament. ●

JOSÉ ANDRÉS TORRES MORA

«No em sent a prop de Rivera ni d'Iglesias»

El malagueny José Andrés Torres Mora, diputat al Congrés des del 2004, fou qui primer va animar José Luis Rodríguez Zapatero perquè optara a liderar el PSOE, i com a professor de sociologia a la Facultat de Ciències Polítiques de la UCM, coneix alguns dels impulsors de Podem. Gran observador, acaba de publicar ‘El día que el triunfo alcancemos’.

*Entrevista de Víctor Maceda
Fotografies de José Camó*

→ classe mitjana molt ideologitzats i amb una agenda molt diferent de la meua. Ciutadans és molt de dretes, econòmicament té menys límits que el PP, que com a mínim disposa d'una ala democristiana amb un cert esperit social... Ciutadans és el mercat, simplement això, i jo sóc un socialdemòcrata ortodox, un laborista tradicional. Ciutadans és un partit de la dreta, i Podem, malgrat la retòrica social, té una forma d'entendre la política i la institucionalitat que no m'agrada gens. El PSOE ja fa anys que té clar que allò que realment importa és la democràcia de matriu republicano-liberal, els mecanismes de contrapès, les garanties... És un camí més lent al paradís? Només tinc clar que cap dreuera no et porta al paradís. Els anys trenta, qui va encertar-la van ser els socialdemòcrates suecs, i els que vam errar-la, vam ser els alemanys i els espanyols, que vam radicalitzar-nos.

—**José Luis Rodríguez Zapatero va advertir que “Podem vol canviar la democràcia, però la democràcia els canviarà a ells”. Ja està passant?**

—I tant. De fet, ideològicament, ells

mateixos no saben què són, van girant amb una rapidesa enorme: fa dos anys eren comunistes i bolivarians, i ara, segons diuen, socialdemòcrates i danesos. Efectuar un viratge com aquest resulta molt difícil, i per això mateix em sembla molt més coherent la posició d'IU: s'han quedat amb només dos diputats, però són ells, els de sempre, completament identificables. Podem, en canvi, és oportunisme pur.

—**A vostè li genera més confiança un acord amb Albert Rivera que no un acord amb Pablo Iglesias?**

—Ens cal un acord com més ampli millor, això és obvi. Els problemes d'aquest país no se solucionen en minoria. No pots deixar al marge diversos milions de ciutadans: no pots deixar fora de la solució del problema territorial els nacionalistes, però tampoc els nacionalistes espanyols. I per tal de resoldre al problema de la desocupació, no pots deixar fora els empresaris o els sindicats.

—**Si l'acord d'esquerres no fructifica, la gran coalició pot ser una eixida? Si vostès són capaços de pactar amb Ciutadans, també podrien fer-ho amb el PP...**

—Costa molt entendre's amb qui acaba de dir-te que ETA desitja que governe. Com pots seure a parlar amb algú que afirma això? Quan la dreta prenga consciència dels problemes autèntics que afecten Espanya, llavors potser estaran disposats a parlar de debò, tal com van fer el 1977. De moment, però, no en són conscients.

—**Ciutadans sí?**

—Ho sabrem prompte.

—**Ciutadans sí que entèn l'Espanya plural?**

—[Somriu.] A verue si els canvia la democràcia...

—**Això és un no.**

—Diria que, com Podem, estan canviant moltíssim. Han topar amb la realitat.

—**Zapatero també va topar de sobte amb la realitat de la crisi econòmica i financera.**

—Sí, però quan compares Zapatero amb Tsipras, ja no el compares amb un somni, amb una simple hipòtesi. Ja no el compares amb algú que diu “jo faria això” o “jo faria això altre”, sinó que el compares amb algú que ja s'ha enfrontat cara a cara amb una realitat similar.

EL PRIMER (I ÚLTIM?) ZAPATERISTA. José Andrés Torres Mora va ser cap de gabinet de José Luis Rodríguez Zapatero del 2000 al 2004, quan va estrenar-se al Congrés dels Diputats, on encara continua. Opina que "la crítica a la reforma de l'article 135 de la Constitució va ser l'excusa que alguns del meu partit van posar per tal de justificar una probable derrota".

—Vol dir que no són tan diferents, Zapatero i Tsipras?

—Ho dic jo i pot dir-ho qualsevol que escolte els informatius aquests dies. Quan veus com governen alguns que havien assegurat que actuarien de manera molt diferent a la de Zapatero, comproves que pots ser sí que hi ha una gran diferència, però curiosament, a favor de Zapatero.

—Pedro Sánchez sempre s'ha mostrat molt crític amb la reforma de l'article 135 de la Constitució que va consensuar Zapatero amb el PP en la fase més aguda de la crisi.

—El 135 és un gran desconegut. Fa tres dècades, un primer ministre socialdemòcrata suec va subratllar que la manera d'eixir de la recessió que vivia el seu país era no generar més deute. "Qui deu no és lliure", va proclamar, i a nosaltres ens ha quedat clar que tenir deute no és una cosa bona, sinó més aviat tot el contrari. La crítica a l'article 135 de la Constitució va ser l'excusa que alguns del meu partit van posar per justificar una probable derrota.

—Es comenta la possibilitat de reformar la Constitució. Vostè, que ha estat vice-president de la comissió constitucional del Congrés, quins aspectes considera que necessiten una actualització?

—La Constitució és el marbre, però allò que realment importa és la vida, la carn. Abans de tocar el marbre, caldrà arribar a un acord que impliqui un gran consens social. Jo sóc més de [James] Madison que no de [Thomas] Jefferson, que, malgrat ser bons amics i col·laboradors, diferien sobre això. En una comunicació epistolar molt divertida, Jefferson argumentava que cada generació té dret a redactar la seua pròpia Constitució, i Madison, de la seua banda, li responia que això només hauria estat raonable en cas que cada generació haguera heretat la terra en estat de naturalesa. En aquest cas, nosaltres hem rebut un acord dels nostres pares, que va ser un gran acord. Ens el van llegir, igual com els nostres avantpassats van llegir-nos també l'aqüeducte de Segòvia. Quina generació té dret a enderrocar l'aqüeducte de Segòvia?

—I a rehabilitar-lo? No ha de ser una obligació rehabilitar aquells punts de la Constitució que han quedat caducs?

—D'acord, però no s'ha de rehabilitar amb un consens inferior al que va tenir l'any 1978. Serem capaços d'aconseguir un consens tan o més ampli que el de l'època dels nostres pares? Ells van llegir-nos l'aqüeducte no sols a nosaltres, sinó també als seus néts i rebesnéts. De quina manera podem rehabilitar-lo com cal, per tant? Doncs amb un consens encara superior. "Mireu, avantpassats: volem tocar aquest llegat vostre, estem disposats a tocar-lo, i ens hi acostarem amb la mà tremolosa, com qui la posa damunt de la ferida d'un fill, amb la garantia, això sí, que obtindrem un acord encara més ampli que no el que va aconseguir vosaltres". Si no, quin sentit tenen els canvis?

—Un consens encara més gran que els 325 vots –sobre 350– que va reunir al Congrés la Constitució del 1978 sembla una utopia, encara més si es tracta de donar una resposta a la situació política creada a Catalunya.

—Un diputat català que és historiador i ha llegit el meu llibre m'ha fet saber que ell i jo tenim una idea de la nació molt distinta. Segons diu, una nació ha de reunir un seguit d'elements concrets: els que considera ell. És una mica com el mite de Procut, el bandit de l'antiga Grècia que posava la gent al seu jaç i els tallava allò que n'eixia pels costats. Qui escapça les dades que no li convenen perquè s'ajusten a la seua teoria fa com Procut. Si alguna gent no s'adiu al teu concepte de nació o de classe social, te la carregues i punt. Llavors n'hi ha que diuen que hi ha "classe en si" i "classe per a si", o "consciència de classe vertadera" o "consciència de classe falsa"... Pot haver-hi un concepte de nació que no siga compartit per molta gent, però qui el defensa aferrissadament, assegura que no falla el seu concepte, sinó la manera de pensar dels altres. Jo, com a sociòleg, de seguida canviaria el concepte, però alguns, en canvi, s'entesten a alterar la vida de la gent i adequar-la al seu concepte de nació, i a més, pretenen deixar-ho

escrit a la Constitució! N'hi ha que volen encabir-hi conceptes de la teoria social o de la teoria política que no responen a la realitat. És com si algú aspirara a constitucionalitzar una forma de família concreta. **—El 50% dels catalans són independents, Navarra està governada pels abertzales, Compromís forma part del Govern valencià... Alguna cosa sembla haver fallat. Espanya ha menystingut la seua diversitat?**

—El desembre del 2011, quan Zapatero va abandonar el Govern i feia un any que s'havia aplicat la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut, el percentatge de catalans que es considerava només català era idèntic al dels 20 anys anteriors. A finals del 2012, després del primer any de govern de Rajoy, aquella xifra s'havia disparat. El panorama va canviar de manera radical. Si fa no fa, va passar igual com amb la corrupció: quan Zapatero plega, només el 6% dels espanyols considera que la corrupció és un dels problemes més greus que té Espanya, i amb Rajoy, aquest percentatge ha arribat al 60%... Tant Rajoy com el nacionalisme espanyol han actuat malament amb relació a Catalunya, però nosaltres no som el PP ni jo sóc un nacionalista espanyol.

—Respectar l'Estatut aprovat pel Parlament català –tal com Zapatero havia promès que faria– hauria evitat molts maldecaps?

—L'Estatut que va aprovar-se finalment va ser referendat a les urnes i va funcionar la mar de bé durant quatre anys. Ni la gent de Valladolid ni la de Girona no hi tenien cap problema. El problema va generar-lo el PP, i espere que n'estiga ben penedit. Llàstima que alguns –com Rajoy– no hagen llegit mai el discurs que José Ortega y Gasset va pronunciar a les Corts espanyoles l'any 1932: "Cuando oigáis que el problema catalán es en su raíz ficticio, pensad que eso sí que es una ficción". Quan Rajoy culpabilitza Zapatero del problema català, evidencia que no ha llegit Ortega. Un cap de l'oposició que després ha estat president del Govern i no s'ha molestat a llegir el famós discurs d'Ortega... ●